

## **ACCESUL LA REȚELELE ELECTRICE ȘI PRESTAREA SERVICIILOR DE DISTRIBUȚIE A ENERGIEI ELECTRICE**

### **□ Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție:**

(1) Operatorul de sistem este obligat să acorde acces la rețelele electrice de distribuție tuturor utilizatorilor de sistem, existenți sau potențiali, în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.

(2) Accesul la rețelele electrice de distribuție se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, aprobate de Agenție, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și aplicate față de toți utilizatorii de sistem în mod obiectiv și nediscriminatoriu.

(3) Operatorul de sistem poate refuza accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție în temeiul lipsei de capacitate, motivată de faptul că nu există rețea electrică sau că rețeaua electrică existentă nu dispune de capacitatea tehnică necesară pentru a fi satisfăcute cerințele solicitantului.

(4) Solicitanții cărora li s-a refuzat accesul la rețelele electrice de distribuție sînt în drept să adreseze Agenției o reclamație în acest sens, în conformitate legislație în vigoare.

### **□ Eliberarea avizului de racordare la rețelele electrice:**

(1) Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să solicite racordarea instalației de utilizare, a centralei electrice ce îi aparține la rețeaua electrică a operatorului de sistem care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului autorizat prin licență.

(2) Operatorul sistemului de distribuție eliberează avizul de racordare în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea. În cazul solicitării privind racordarea unei centrale electrice, avizul de racordare se eliberează de operatorul de sistem în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(3) Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu solicitantul la alegerea și realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare. La eliberarea avizului de racordare, operatorul de sistem este obligat să comunice solicitantului costul estimat pentru executarea instalației de racordare.

### **□ Proiectarea și executarea instalațiilor de racordare:**

(1) Proiectarea și executarea instalației de racordare, precum și punerea sub tensiune a instalației de utilizare a unui solicitant potențial consumator final se efectuează de operatorul de sistem după achitarea de către solicitant a costului de proiectare și a tarifului de racordare aprobat de Agenție în condițiile legii. Consumatorul final potențial este în drept să angajeze un proiectant și un electrician autorizat pentru proiectare și, respectiv, pentru executarea instalației de racordare.

(2) În cazul în care pentru realizarea racordării este necesară întreținerea liniei electrice cu instalarea ulterioară de elemente de rețea, executarea instalațiilor de racordare se efectuează de operatorul de sistem, iar cheltuielile aferente se suportă de solicitant.

(3) Termenul de executare a instalației de racordare și de punere sub tensiune a instalației de utilizare la rețeaua electrică, după achitarea tarifului de racordare, nu va depăși:

a) 10 zile lucrătoare, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă, cu condiția că nu sînt necesare lucrări de terasament;

b) 40 de zile calendaristice, pentru celelalte cazuri de racordare a instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă;

c) 60 de zile calendaristice, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune medie și la rețelele electrice de tensiune înaltă.

(4) În cazul în care instalația de racordare este executată de electricieni autorizați, termenul de punere sub tensiune a instalației de utilizare a solicitantului nu va depăși 2 zile lucrătoare de la data admiterii în exploatare a instalației de racordare și achitării tarifului de punere sub tensiune

(5) În cazul racordării locului de consum cu o putere contractată de cel mult 150 kW la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă și medie, admiterea în exploatare a instalației electrice se confirmă prin declarația electricianului autorizat, cu excepția grădinițelor, școlilor, spitalelor, azilurilor de bătrâni și a orfelinatelor, cazuri în care admiterea în exploatare se face de către organul supravegherii energetice de stat.

(6) În cazul racordării unei centrale electrice la rețeaua electrică, admiterea în exploatare a centralei electrice și a instalației de racordare se confirmă prin actul de corespundere, eliberat de organul supravegherii energetice de stat.

(7) Persoanele fizice și persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, care au în proprietate instalații electrice, linii electrice și posturi de transformare sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem. Operatorul sistemului de distribuție este obligat să primească instalațiile electrice transmise cu titlu gratuit cu condiția efectuării de către proprietarul instalațiilor electrice, liniilor electrice și posturilor de transformare a lucrărilor necesare pentru a asigura corespunderea acestora cu cerințele de securitate. Corespunderea rețelelor electrice ce urmează a fi transmise în proprietatea operatorului de sistem se atestă în baza actului de corespundere, eliberat proprietarului instalațiilor electrice, liniilor electrice sau posturilor de transformare de către organul supravegherii energetice de stat.

#### **Linii electrice directe**

(1) Dacă un producător și un consumator final intenționează să încheie un contract de furnizare a energiei electrice și nu au acces la rețelele electrice, aceștia sînt în drept să construiască linii electrice directe.

(2) Construcția liniilor electrice directe poate fi efectuată cu condiția obținerii, în prealabil, a autorizației pentru linia electrică directă, eliberată de Agenție, și, ulterior, a autorizației de construire, eliberată de autoritățile administrației publice locale.

#### **Sisteme de distribuție închise**

(1) Persoanele fizice și persoanele juridice se alimentează cu energie electrică printr-un sistem de distribuție închis, în condițiile stabilite de legislație.

(2) Prin intermediul sistemului de distribuție închis pot fi alimentați cu energie electrică consumatorii ale căror instalații de utilizare se află în zona geografică a sistemului de distribuție închis sau în nemijlocita apropiere de sistemul de distribuție închis ori care se află în raporturi de muncă sau în alte raporturi similare cu proprietarul sistemului de distribuție închis, în condițiile stabilite într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție închis procură energie electrică pentru consum propriu și pentru alimentarea utilizatorilor sistemului său, după caz, pe piața cu amănuntul a energiei electrice.

(4) Operatorul sistemului de distribuție închis, întovărășirile pomicole, cooperativele de construcție a garajelor, alte asociații de coproprietari sînt în drept să transmită instalațiile lor electrice, cu titlu gratuit, operatorului de sistem cu condiția îndeplinirii cerințelor avizului de racordare, eliberat acestora de către operatorul de sistem pentru racordarea instalațiilor electrice, cu respectarea condițiilor stabilite de legislație.

#### **Raporturile juridice dintre operator și utilizatorii sistemului de distribuție închis**

(1) Pentru alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul este în drept să perceapă doar tariful calculat în conformitate cu metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, aprobată de Agenție, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(2) La solicitarea unuia dintre utilizatorii sistemului de distribuție închis, Agenția este obligată să verifice dacă tariful aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis corespunde principiilor stabilite în metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis. Operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să prezinte Agenției toate documentele necesare acesteia pentru verificarea respectării de către operator a metodologiei aprobate. În cazul în care Agenția constată că tariful respectiv include mai multe costuri decât cele stabilite în metodologie, aceasta va prezenta tariful care trebuie să fie aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis în raport cu utilizatorii sistemului său. Tariful revizuit se aprobă prin hotărârea Agenției.

(3) Operatorul sistemului de distribuție închis nu este în drept să perceapă alte plăți în legătură cu activitatea desfășurată în baza autorizației pentru sistemul de distribuție închis.

(4) Utilizatorul sistemului de distribuție închis este în drept să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să recalculeze tariful aplicat în raport cu utilizatorul respectiv și să includă în tarif doar costurile aferente serviciului prestat de operatorul sistemului de distribuție închis.

#### **□ Normele tehnice ale rețelelor electrice**

(1) În scopul asigurării funcționării sigure, inofensive și stabile a rețelelor electrice de distribuție, în vederea creării condițiilor necesare pentru prestarea utilizatorilor de sistem a serviciului de distribuție a energiei electrice în mod continuu, fiabil și eficient, operatorii de sistem planifică, dezvoltă, modernizează, întrețin și exploatează rețelele electrice cu respectarea cerințelor minime de ordin tehnic și organizatoric stabilite în Normele tehnice ale rețelelor electrice.

(2) Obiectivele de bază ale Normelor tehnice ale rețelelor electrice sînt:

- a) stabilirea unui set de reguli pentru dirijarea prin dispecer a fluxurilor din rețelele electrice, inclusiv din interconexiuni;
- b) stabilirea procedurilor de dirijare prin dispecer a grupurilor generatoare sau a consumatorilor întreruptibili;
- c) stabilirea cerințelor tehnice pentru grupurile generatoare racordate la rețelele electrice;
- d) asigurarea interoperabilității în cadrul sistemului electroenergetic pe criterii obiective și nediscriminatorii;
- e) stabilirea unui set de reguli tehnice pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport și de distribuție;
- f) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorilor de sistem și ale utilizatorilor de sistem;
- g) specificarea parametrilor tehnici ce urmează a fi respectați la funcționarea rețelelor electrice de transport și de distribuție;
- h) stabilirea principiilor de planificare, dezvoltare, interconectare, modernizare, întreținere și exploatare a rețelelor electrice de transport și de distribuție;
- i) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale între operatorii de sistem, precum și între operatorii de sistem și utilizatorii de sistem;
- j) stabilirea procedurilor de exploatare a rețelelor electrice de transport și de distribuție în regim normal, în condiții excepționale, de avarii, de evenimente de forță majoră și în alte situații de exploatare.

#### **□ Codul rețelelor electrice**

(1) Pentru a asigura și gestiona un acces eficient și transparent la rețelele electrice, racordarea, exploatarea și dezvoltarea rețelelor electrice în legătură cu fluxurile transfrontaliere, exploatarea rețelelor electrice se efectuează în conformitate cu Codul rețelelor electrice.

(2) Codul rețelelor electrice stabilește procedurile aplicate de operatorul sistemului de transport în scopul îndeplinirii în mod eficient a atribuțiilor ce îi revin, în special în legătură cu:

- a) alocarea capacității și gestionarea congestiilor;

- b) cerințele tehnice pentru funcționarea centralelor electrice
- c) asigurarea echilibrului în sistemul electroenergetic;
- d) accesul și racordarea la rețelele electrice;
- e) securitatea operațională;
- f) planificarea operațională și programarea;
- g) reglarea frecvenței și rezervele;
- h) gestionarea situațiilor de urgență și restabilirea livrării, inclusiv măsuri de limitare a consumului în caz de necesitate.

#### **□ Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice**

(1) Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice se evaluează în baza indicatorilor de calitate, stabiliți în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, care reflectă continuitatea livrării energiei electrice, parametrii de calitate a energiei electrice livrate și calitatea relațiilor dintre operatorul de sistem și utilizatorii de sistem.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul energiei electrice și pentru distribuția energiei electrice cu până la 10% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(3) Operatorul de sistem este obligat să țină evidența tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice și să prezinte anual Agenției, în termenele stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(4) Operatorul de sistem este obligat să înființeze serviciul telefonic 24/24 și să asigure activitatea acestuia pentru a recepționa sesizările utilizatorilor de sistem cu privire la calitatea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, precum și cu privire la necesitatea înlăturării eventualelor defecte ale utilajului sau ale rețelelor electrice.

#### **□ Evidența și măsurarea energiei electrice**

(1) Energia electrică produsă, livrată, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizată și consumată urmează a fi măsurată prin intermediul echipamentelor de măsurare. Echipamentele de măsurare care servesc la măsurarea fluxurilor de energie electrică, la determinarea și la decontarea consumurilor de energie electrică între părțile contractante se verifică metrologic conform Legii metrologiei, iar operatorii de sistem sînt responsabili de instalarea și de sigilarea acestora în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, elaborat și aprobat de Agenție, care se aplică în mod nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor finali și care reglementează, în special:

- a) stabilirea punctelor de măsurare și a cerințelor tehnice minime față de echipamentul de măsurare pentru fiecare categorie de puncte de măsurare;
- b) măsurarea cantităților de energie electrică produsă, livrată, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizată sau consumată;
- c) definirea funcțiilor și a obligațiilor producătorilor, operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor finali în legătură cu măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale;
- d) colectarea și prezentarea de către operatorii de sistem a datelor cu privire la echipamentele de măsurare și a datelor constatate la citirea indicațiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și menținerii bazelor de date;
- e) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea și acumularea datelor respective;

f) cerințele privind funcționarea și clasa de exactitate a echipamentelor de măsurare, precum și metodele de măsurare a energiei electrice în rețelele electrice de transport și de distribuție, în special în legătură cu instalarea, verificarea metrologică și întreținerea echipamentului de măsurare;

g) modul de colectare, procesare, stocare și prezentare a informațiilor privind indicațiile echipamentelor de măsurare solicitanților, inclusiv operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor finali.

(3) Operatorii de sistem țin evidența energiei electrice utilizând doar echipamente de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și plasat pe pagina web oficială a Institutului Național de Metrologie

(4) Operatorii de sistem efectuează lucrările de instalare, de exploatare, de întreținere și de verificare metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorilor finali racordați la rețelele lor electrice.

(5) Cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sînt suportate de operatorul sistemului de distribuție din sursele incluse în tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, cu excepția situațiilor în care consumatorul casnic solicită instalarea unui echipament de măsurare inteligent, care permite înregistrarea orară a energiei electrice consumate. În acest din urmă caz, consumatorul casnic respectiv suportă cheltuielile de procurare, întreținere și înlocuire a echipamentului de măsurare respectiv.

(6) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici sînt suportate de către aceștia.

(7) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să acorde acces reprezentanților operatorilor de sistem la echipamentele de măsurare care se află în limitele proprietății lor în vederea exercitării funcțiilor stabilite pentru operatorii de sistem în prezenta lege și în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale.

(8) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să păstreze intacte și să nu intervină asupra echipamentelor de măsurare instalate în limitele proprietății lor. În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare se produce din vina consumatorului, acesta va suporta cheltuielile de deinstalare, reparare, verificare metrologică, instalare sau cheltuielile de înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

#### **□ Întreruperi, limitări și sistarea livrării energiei electrice**

(1) Operatorul de sistem este în drept să întrerupă prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice pentru un timp cît mai scurt dacă a survenit una dintre următoarele împrejurări:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății;
- c) se încalcă balanța de puteri în sistemul electroenergetic;
- d) se încalcă regimul de funcționare a obiectelor sistemului electroenergetic;
- e) se efectuează racordări și alte operațiuni de exploatare și de întreținere care nu pot fi executate în alt mod;
- f) s-au produs avarii ori se lichidează consecințele acestora.

(2) În termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, operatorul de sistem informează din timp utilizatorii de sistem despre data și durata întreruperii prestării serviciului de distribuție a energiei electrice, dacă întreruperea nu este cauzată de o situație excepțională.

(3) În cazul conectării neautorizate a instalațiilor electrice sau a receptoarelor electrice la rețeaua electrică ori în cazul consumului de energie electrică prin evitarea echipamentului de

măsurare sau prin intervenție în funcționarea echipamentului de măsurare, operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețelele electrice instalațiile electrice conectate neautorizat sau receptoarele electrice respective, documentînd acest fapt cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(4) La solicitarea furnizorului, operatorul de sistem este obligat să deconecteze instalațiile electrice ale utilizatorilor de sistem în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(5) Operatorul de sistem este obligat să reia prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice după înlăturarea de către utilizatorul de sistem a cauzelor care au condus la sistarea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice și după achitarea tarifului de reconectare.

(6) Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua electrică instalațiile utilizatorilor de sistem dacă sînt încălcate prevederile Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice, ceea ce conduce la reducerea fiabilității furnizării de energie electrică, și/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

(7) Operatorul de sistem este în drept să limiteze sau să sisteze livrarea energiei electrice în cazul apariției de situații excepționale pe piața energiei electrice. Restricțiile în livrarea energiei electrice în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice și în Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața energiei electrice.